

Jätehuoltoviranomaisen päätös jätteenkuljetusjärjestelmästä

Saostus- ja umpikaivolietteet

Tausta-aineisto

2025

Jokilaaksojen
jätelautakunta

Kunnan järjestämisvastuu

- ▶ Kunnan tulee järjestää asumisessa syntyvien jätteiden jätehuolto, mukaan lukien saostus- ja umpisäiliölietteet (JL 32 §)
- ▶ Kyseessä on julkinen välttämättömyyspalvelu, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla
- ▶ Jätelaissa jätehuollolla tarkoitetaan jätteen keräystä, kuljetusta, hyödyntämistä ja loppukäsittelyä mukaan lukien tällaisen toiminnan tarkkailu ja seuranta sekä loppukäsittelypaikkojen jälkihoito ja toiminta välittäjänä
- ▶ Saostus- ja umpikaivolietteiden jätehuolto on kuulunut kunnan jätehuoltovastuulle vuodesta 1993. Yhteinen jätehuoltoviranomainen on toimivaltainen käsittelemään lietteisiin liittyviä viranomaisasioita, kuten päättämään jätteenkuljetusjärjestelmästä, antamaan lietteiden jätehuoltoa koskevia jätehuoltomääräyksiä ja määrittelemään lietetaksan osana jätetaksaa.
- ▶ Jätelain (JL 149 §) mukaan päätös kuljetusjärjestelmästä tuli tehdä ennen 1.5.2013. Erillistä päätöstä ei tarvita, jos käytössä on kunnan järjestämä kuljetusjärjestelmä.
- ▶ Aasukkaan näkökulmasta kyse on jätehuollon, ei vesihuollon, hoitamisesta. Kun liete poistetaan jätevesijärjestelmästä esimerkiksi imuautoon, muuttuu se jätteeksi.

Kunnan jätehuoltoviranomainen

- ▶ Lautakuntaa koskeva velvoite tuli vuoden 2011 jätelaissa (646/2011) ja astui voimaan 1.5.2012
 - ▶ Haluttiin erottaa toisistaan jätehuollon palvelutehtävät ja julkisen vallan käyttö
- ▶ Jätehuoltoviranomainen muun muassa
 - ▶ Antaa jätehuoltomääräykset
 - ▶ Päättää jätemaksutaksasta
 - ▶ Hyväksyy jätemaksujen maksuunpanot ja perintäluettelot
 - ▶ Ratkaisee jätemaksuista tehdyt maksumuistutukset
 - ▶ Päättää jätehuoltomääräyksistä poikkeamisesta
 - ▶ Päättää jätteen kuljetuksen kuljetusjärjestelmästä

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus (JL 35 §)

Kunnan tulee huolehtia, että kunnallisella jätehuoltovastuulla olevan jätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta käsittelyyn. Tämä tarkoittaa *kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta*.

Jätelain määrittämä pääsääntö on *kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus*. Lakiin on jätetty mahdollisuus valita *kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus*, jos kaikki jätelain edellytykset täyttyvät (JL 37 §).

Molempia kuljetusjärjestelmiä koskee jätelain 35 § määrittelemät velvoitteet.

- ▶ tarjolla kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
- ▶ Jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä
- ▶ Jäte on kuljetettava kunnan määräämään loppukäsittelyyn tai hyödyntämiseen.
- ▶ Lisäksi kuljettajan on oltava hyväksytty ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin.

Kunnan on seurattava ja valvottava kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen toimivuutta ja edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen (JL 37 §). Edellytysten tulee täytyä jokaisessa kunnassa. Arvio tai kunnan kanta toimivuudesta ei ole riittävä.

Kiinteistön haltijan järjestämä (JL 37 §)

1. Tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin (JTL 35 §).
2. Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
3. Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kaikkien kolmen kohdan tulee täyttyä jokaisessa jätelautakunnan kunnassa

Kunnan järjestämä (JL 36 §)

Jätelain mukaisesti ensisijainen kuljetusjärjestelmä, joka voidaan valita, vaikka kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyisivät. Kunnan järjestämää jätteenkuljetusta koskee vastaavasti JL 35 § vaatimukset.

Voidaan järjestää kunnan omana toimintana tai hankkimalla palvelut yksityiseltä yrittäjältä hankintalain mukaisesti.

Jätteen saa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai kunnan lukuun toimiva jätteen kuljettaja.

Hankkiessaan palveluja jätteenkuljetusta varten kunnan jätelaitoksen on noudatettava hankintalakia ja myös jätelakia. Hankintoja suunniteltaessa on tehtävä markkinakartoitus. Tarjouspyynnöissä jätteenkuljetuspalveluiden kesto on määriteltävä ja hankinnat ajoitettava siten, että kaiken kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun. Kuljetushankinnat on kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi.

Kunnan on pyynnöstä annettava kiinteistön haltijalle tiedot kiinteistöltä kuljetetun jätteen määrästä ja toimituspaikasta.

Jokilaaksojen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset (21.6.2022 § 3) 1/4

8 luku Asumisessa syntyvät lietteet ja muut kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvat jätevesilietteet

32 § Saostussäiliöiden ja umpisäiliöiden tyhjennys ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi

Saostussäiliöistä, pienpuhdistamojen lietetiloista ja muista vastaavista säiliöistä vesikäymälävesiä sisältävä jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, **kuitenkin vähintään kerran vuodessa**. Säiliöistä, johon kerätään pelkästään pesuvesiä, jätevesiliete on poistettava aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Käymäläjätevesiä sisältävien jätevesien käsittelyyn tarkoitettujen pienpuhdistamoiden saostussäiliöiden, lietepussien tai suodattimien lietteenpoisto on tehtävä **yhden vuoden vähimmäisvelvoitetta** useammin, jos valmistajan antamat ohjeet näin edellyttävät.

Umpisäiliöitä ja niiden täyttymistä sekä täyttymishälyttimen toimintaa on seurattava säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. **Umpisäiliöt on tyhjennettävä viimeistään niiden täytyessä, kuitenkin vähintään viiden vuoden välein.**

Jokilaaksojen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset (21.6.2022 § 3) 2/4

Kiinteistön haltijan on pidettävä kirjaa lietteenpoistoista, niin saostus- kuin umpisäiliöidenkin tyhjennyksistä. Kirjanpito on pyydettäessä esitettävä viranomaiselle.

Jätevesilietteet, umpisäiliöiden jätevedet sekä muut vastaavat *lietteet saa luovuttaa kuljetettavaksi vain sellaiselle toimijalle, joka on hyväksytty jätelain mukaiseen jätehuoltorekisteriin ja ne on toimitettava kunnan osoittamaan vastaanottoaikaan.*

33 § Saostus- ja umpisäiliöiden kunnossapito ja kulku säiliöiden luokse

Kiinteistön omistajan tai muun haltijan on huolehdittava, että lietesäiliöt ja niihin liittyvät rakenteet ovat ehjiä, turvallisia ja tarkoitukseensa sopivia. Kiinteistön haltijan on annettava lietesäiliön tyhjentäjälle tarvittavat ohjeet tyhjennyksen suorittamiseksi. Kiinteistön haltija vastaa siitä, että lietesäiliöiden luokse pääsee esteettömästi ja turvallisesti. Lietetilan sijainti on oltava tyhjennysajankohtana selkeästi merkittynä ja tyhjennettävien säiliöiden kannet tulee olla näkyvissä. Yleisesti käytössä olevalla tyhjennyskalustolla on päästävä helposti lietesäiliöiden luo.

Kiinteistön sijaitessa saarella ilman tieyhteyttä, on tyhjennysaluksella päästävä kohtuulliselle etäisyydelle tyhjennettävästä lietesäiliöstä. Muutoin vailla tieyhteyttä olevalla kiinteistöllä on käytettävä jätevesijärjestelmää, jonka lietesäiliö tyhjenetään laitevalmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti itse ja säiliöistä poistettu liete käsitellään omatoimisesti näiden jätehuoltomääräysten 16 §:n ja 34 §:n mukaisesti.

Jokilaaksojen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset (21.6.2022 § 3) 3/4

34 § Lietteiden omatoiminen käsittely

Lietteen omatoiminen käsittely on kielletty lukuun ottamatta seuraavia tähän pykälään sisällytettyjä tilanteita. Jätevesilietteen omatoimisesta käsittelystä on aina tehtävä etukäteen kirjallinen ilmoitus jätehuoltoviranomaiselle.

Omassa asumisessa syntyvän lietteen saa levittää käsiteltynä lannoitustarkoituksessa omalle pellolle tai omassa hallinnassa olevalle pellolle. Liette on aina käsiteltävä hygieeniseksi kalkkistabiloimalla tai muulla Ruokaviraston ja ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymällä tavalla. Huomioitava myös ajantasainen lainsäädäntö lannoitevalmistelaista, nitraattiasetuksesta ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta lannoitevalmisteista (24/11).

Jätteen haltija saa ottaa käsiteltäväkseen yhteensä enintään neljältä (4) naapurikiinteistöltä tai muulta lähellä sijaitsevalta kiinteistöltä, asumisesta syntyvän lietteen ja levittää peltoon lannoitustarkoituksessa samoin edellytyksin kuin omassa toiminnassa syntyneen lietteen. Lietteen vastaanottajan, käsittelijän ja hyödyntäjän tulee aina hakea poikkeusta näistä jätehuoltomääräyksistä jätehuoltoviranomaiselta. Jätehuoltoviranomainen pyytää lausunnon asiasta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Jokilaaksojen jätelautakunnan jätehuoltomääräykset (21.6.2022 § 3) 4/4

Saostussäiliön tai pienpuhdistamon lietetilan tai muun vastaavan käsittelylaitteiston lietteen voi kompostoida kiinteistöllä näiden jätehuoltomääräysten 16 § mukaisesti, jos kiinteistöllä on käytössään vain kantovesi tai jos muodostuvan lietteen määrä on vähäinen ja se on kiinteässä muodossa eikä sen käsittely kiinteistöllä aiheuta vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Lietteiden määrän katsotaan olevan vähäinen, jos sitä syntyy vähemmän kuin 20 litraa tyhjennyskertaa kohden ja vähemmän kuin 50 litraa vuodessa.

Mikäli pienpuhdistamossa syntyvä ylijäämäliete on kiinteässä muodossa ja määrä on vähäinen, voi sen kompostoida kiinteistöllä 16 §:n mukaisesti. Kuivakäymäläjätteet tulee kompostoida 16 §:n mukaisesti kiinteistöllä.

Saostuskaivojen, pienpuhdistamoiden, umpisäiliöiden ja vastaavien jätevesilietteitä tai jätevesiä ei saa levittää metsään tai muualle maastoon.

Lietteenkuljetukset

- ▶ Lietettä kuljettavan yrityksen tulee olla ELY-keskuksen ylläpitämässä jätehuolto-rekisterissä
- ▶ Liete on kuljetettava kunnan määräämään paikkaan
- ▶ Lietteen siirrosta on laadittava siirtoasiakirja. Tämä on dokumentti, jonka jätelaki (646/2011) vaatii. Se sisältää tiedot siitä, mitä jätettä kuljetetaan, mistä ja minne. Siirtoasiakirjan allekirjoittavat jätteen haltija (tuottaja), kuljettaja sekä vastaanottaja. Asiakirjan tietojen tulee olla kaikkien siirtoon osallistuvien saatavilla.
- ▶ Kun jätettä noudetaan kotitaloudesta, siirtoasiakirjan laatii ja siitä vastaa kuljettaja.
- ▶ Sähköisten siirtoasiakirjojen tiedot tulee siirtää Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämään SIIRTO-rekisteriin viivytyksettä kuljetuksen päätyttyä. Paperisista siirtoasiakirjoista tiedot on vietävä rekisteriin käyttöliittymän kautta viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siirron päättymisestä.

Jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen

Jätelaki rajaa kunnan päätösvaltaa kuljetusjärjestelmän valinnassa, kuljetusjärjestelmäpäätös on laillisuusharkintaa, ei tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Sopimusperusteista kuljetus-järjestelmää voidaan jatkaa vain, mikäli jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät. *Edellytysten täyttyminen tulee perustella ja varmistaa etukäteen.*

Päätösvaltaa on rajattu, sillä päättäessään kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunta siirtää sille laissa säädettyä vastuuta kuljetusten järjestämisestä yksittäisen kiinteistön omistajan harteille.

Mikäli päätetään siirtyä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisesta aikaisintaan 3 vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä.

Tilanne Jokilaaksojen jätelautakunnan alueella

2013: Omana työnä toteutettiin selvitys ja päätettiin siirtää päätöstä kuljetusjärjestelmän tarkastelusta myöhemmäksi.

2017: Jätelautakunta teetätti selvityksen lietteiden kuljetusten silloisesta tilanteesta Pöyry Oy:llä. Selvityksen perusteella kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa oli puutteita.

2018: Lautakunta päätti, että kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusjärjestelmä säilyy alueella.

2020: Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi Jokilaaksojen jätelautakunnan päätöksen ja palautti asian uudelleen käsittelyyn. Lautakunta hyväksyi hallinto-oikeuden päätöksen ja päätti käsitellä asian uudelleen jätelain uudistuksen jälkeen.

Jätelain uudistuksessa (voimaan 19.7.2021) kuntavastuu pysyi ennallaan.

2024: Uusi selvitystyö valmistui. Jätelautakunta kuulutti asian vireilläolosta 30.5. - 30.6.2024